

HYGG & HOYR

Fríggjad. 19. mars

John Johannessen

Helena Debes Højgaard er 23 ár og úr Hoyvík. Hon hevur stóðfrøðiliga studentsútbúgving úr Hoydølum frá 1996. Ynski hennara er at gerast tíðindakvinna, og tí valdi hon í september 1998 at fara á háskúlan í Kungälv, har hon gongur á fjölmiðla-deildini. Á hesari deildini tekst hon mest við útvarp og at skriva.

Tá Helena skuldi velja sær eitt pláss at fara í starvsvenjing, var Útvarp Føroya ein upplagdur møguleiki. Hon byrjaði

Verkfallið gav henni tvær starvsvenjingar

starvsvenjing sína í ÚF tann 8. mars, og dámdi henni stak væl at royna seg sum útvarpskvinna. Men verkfallið gjørdi, at tíðin hjá Helenu Debes Højgaard sum útvarpskvinna ikki gjørdist serliga drúgv - í hvussu so er ikki í fyrsta umfari. Manningin í Útvarpi Føroya eru øll limir í Starvsmanntafelagnum. Helena vildi ikki taka upp verkfallsrakt arbeiði, so hon mátti finna sær annað pláss at vera í starvsvenjing so leingi verkfallið varir. Helena Debes Højgaard er nú í starvsvenjing á Sosialinum. Hesum er hon

ikkí kedd av, hóast hon hevði ynskt at roynt seg sum útvarpskvinna. Hon sigur í staðin smílandi, at nú fær hon tvær flugur við eitt slag. Hon er nú nevniliga sloppin at royna seg innan tvey slag av tíðindaflutningi - útvarpsarbeiði og blaðfólkarbeiði.

Tá starvsvenjingin er liðug tann 2. apríl, fer Helena aftur til Svørikis at vera, fyribils til einaferð í mei. Fjölmiðlaskeiðið á Kungälv er 9 mánaðar langt, men verður helst í næstum viðkað til 2 ár.

Útsjón - um loftmiðlar okkara

Nýtt vín á nýggjar fløskur

"Tað sindrið av oljudálking, sum kann vera á eini teskeið, skal eisini steðgast."

Orðini fullu í trýðju sjónvarpssendingini "Við Ytstu Tromina". (Hesin ummælarin sá tíverri ikki tvær tær fyrru). Hetta var ein tankavekjandi og upplýsandi sending um eitt álvarsamt og heimsamfatandi evni. Ja, í grundini snúði sendingin seg um tað at vera ella ikki vera. At vera sum fólk og sum natúr.

Her í Alaska hendu allir teir ræðuleikar, sum kundu henda einum "óskyldigum" góðtrúnum fólk, sum ikki trúðu á egnan mátt og sít sunna skil, tá olja varð funnin, men sum í staðin setti álit sít á meira og minni heiðurligar ráðgevarar.

Frammanundan hevði hetta upprunafólkið verið íggjognum ein sannan reinsingareld málsliga og mentunarlaga, har gamla málið og mentanin vóru kjálhalað og næstan útruddað. Tí er tað eitt undur, at hetta plágaða fólk hevur roynt at reisa seg aftur og í hvussu er hevur sett sær fyrri at bjarga tí viðbrekna umhvørvinum frá totalari oyðing.

Tað var ein kendur advokatur her heima, sum fyrri umleið tiggu árum síðani segði: "Tað fer ongantíð at finnast nokur lítill hugnalig feroysk oljuvinna."

Øll oljuvinna er ógvuslig. Øll tilfeingisvinna í heila tikið - gull, tin, kopar, kol etc. er og hevur verið ógvuslig við nógvum pengum og nógvum menniskjansligum liðingum í kjalarvørinum.

"Har eru altíð lekar - allatiðina." "Vit skulu siga við oljufeløgin, hvat tað er vit óttast fyrri." Felagið "Alaska Clean Seas" "Exxon Waldez".

Alt setningar og orð, sum muga og skula fáa ávaringarklokkurnar at ringja í heysinum á hvørjum einasta feroyingi, so at hann kann brynja seg sálarliga og praktiskt til ikki at vilja góðtaka sjálvt eina teskeið av oljudálking inni í landsins dýrabæra spískamari - havinum.

Men hetta áttu feroingar longu nú at sett sær fyrri. Min áskoðan er, at vit standa aftarlaga í allari umhvørvisvernd (fyrri at siga tað milt). Og tey sum royna at gera vart við tað, verða gjørd til láturs, hött ella fáa munnskúr, enná frá hægsta stað. Hvat líkist tað? Hvat kunna vit vænta okkum í framtíðini? Skula vit vera ella ikki vera?

"Við Ytstu Tromina" visir okkum, at tað skal kosta at dálka, og tað skal kosta nógv. Sendingin visir okkum eisini, at vit eiga at seta spurningar allatiðina: Hvat vilja vit við oljuni? Vilja vit í heila tikið? Hvi? Fyrri hvønn? Hvussu verja vit landið og fólkíð?

Vit hava nógv at læra av Alaska.

Lív sjáttandi

Eina aðra viðkomandi og lívsjáttandi sending í sjónvarpinum havi eg hug at nevna. Innskot 7. mars við Poul Jákup Thomsen og Ólavi Rasmussen. Evnið var tað trupla og mangan burturtagda: alkoholisma og rúsevnisnýtsla.

Poul Jákup hevur evni at tosa opið og uttan skuggan av fordómum um hesi viðbreknu evni. Eitt sindur av humor er heldur ikki at forsmáa, tá tað ræður um lívsins dökku dalar og díki.

Eg vænti, at fleiri enn eg fingi trúgv uppá, at tað er møgulegt at vinna á sjálvt tí ringastu last, bara ein er motiveraður og fær konan stuðul.

Ørkymlandi

Eitt, sum ørkymlar uppaftur í saman, tá ið eg lurti eftir útvarpinum er, at summi fólk í hesum miðli liða av sama "begrepsforvirringi", sum ávisir lögtingslimir gera, tá tað snýr seg um, hvørt ein kvinnuligur politikkar skal nevast - maður ella -kvinna.

Hvørt smábarn dugir annars at halda skil á hesum biologiska fyrbrigdi.

Kanska halda menn tað vera stuttligt at tvihalda um, at í politiskum høpi finnast bara persónar av kalkyni. Kanska er tað bara av gáloysni, tí eg velji at trúgva, at hetta ómøguligt kann vera ein roynd at frysta kvinnur út úr politikki.

Kvinnur í politikki er reiðiliga nýtt fyrbrigdi her á landi, og her haldi eg, at vit eiga at koyra nýtt vín á nýggjar fløskur, tí í politikki er kvinnan komin fyrri at verða.

Síðan vit vóru smágentur er vorðið trúttáð niður í okkum, (sum eitt slag av jánkasligari umbering), at orðið maður er fantastiskt. Tað merkir bæði kvinna, maður og menniskja.

Hví so ikki nevna øll landsstýrisfólkini fyrri -kvinnur ella -menniskju? Nei, ha? Tað riggar ikki.

Men eg kann forvissa útvarpsdamuna Høgna Djurhuus og háttvirdu lögtingskvinnuna Óla Breckmann um, at tað kenst fulkomuliga kynsfremmant fyrri eina normalt feminina kvinnu dag og dagliga at fáa slongt upp í andlitíð, at hon í starvinum er eitt slag av manni. Tað er hon ikki og verður hon aldri!

Modernaða føroyska kvinnan roynir at læra seg ting, sum ikki komu upp á tal fyrr í tíðini, tjóðini til gagns og manninum til hjálpar og íblástur. Samstundis er tað henda sama kvinna, sum við sínum kynsliga fyrimuni fœðir landsins nýggju borgarar í verðina.

Skuldi henda sama kvinna ikki

Oddvør Johansen,
ríthøvundur,
skrivar:

sloppið at havt tað beskednu gleðina at verðið nevnd við tí kyni, sum er grundarlagið undir samleika hennara?

Tað er einki í vegin fyrri, at tey gomlu starvsheittini (jarðarmóðir, bjargamaður, sjúkrasystir) kunna verða í friði - sum eitt minni um farna tíð, men latið okkum annars hugsa nýggjar tankar.

Hví pjakar málnevndin sær í hesum máli? Torir hon ikki at pilka við kort-húsið?

Tað er nonsens og tekin um málsligt maktarloysi at hoyra politikkarar og útvarpsmenn taka til orðanna á hættr sum henda: Landsstýrismaðurin fer at gera alt hon kann . . . ella: Lögtingsmenninir Rúna Sivertsen og Lisbeth Petersen siga, at teir fara at . . .

So kunna vit øll tað sama fara at spæla stuttlig, halda hánt um okkara málæru, gloyma alt um fólkaskikk og t.d. kalla Kalsberg fyrri lögmeniskja.

Tað er tó tíðin, sum kortini í hesum um í so mongum øðrum lutum fer at verða tann besti dómari. Eingin veit, hvat eftirmáli ein útvarpsmaður ella ein lögtingsmaður fara at fáa.

Kanska - um hundráð ár - fer tað einasta, fólk vita um viðkomandi at vera: Tað var hann, sum ongantíð vildi kalla ein kvinnuligan politikkarar fyrri eina kvinnu.